

రవాణా వ్యవస్థ-ప్రాధాన్యత

మనం నిత్యజీవితంలో ఒక ప్రాంతం నుండి మరొక ప్రాంతానికి ప్రయాణం చేయటానికి వివిధ రకాలైన వాహనాలను ఉపయోగిస్తాం. ప్రజలు రోడ్డు రవాణా, రైలు రవాణా, వాయుమార్గాలు, జలమార్గాలు ఏ విధంగా ఉపయోగించుకుంటున్నారో ఈ పాఠంలో చర్చిస్తాం. ఇవే కాకుండా ప్రజలు ప్రయాణ సాధనాలను ఒక ఉపాధి మార్గంగా ఏ విధంగా ఎంచుకుంటారో, మార్కెట్లో రవాణాను ఏ విధంగా ఉపయోగించుకుంటున్నారో మనం ఈ పాఠంలో చర్చిస్తాం.

ఇతర రవాణా సాధనాలైన రైల్వేలు, వాయు మార్గాలు, జల మార్గాల గురించి మీరు పై తరగతులలో చదువుతారు.

వివిధ రకాల రవాణా పద్ధతులను గురించి మీరు ఇదివరకే తెలుసుకొని ఉన్నారు.

- ◆ ఇక్కడ ఇచ్చిన పదాలతో కింద ఉన్న పట్టికను పూరించండి. కొన్ని పదాలను ఒకటికంటే ఎక్కువసార్లు వాడవలసి వస్తుంది. ఆ వరసలో ఆ పదం వాడటానికి గల కారణాలను పేర్కొనండి.

యాత్రికులు, కారు, చేప, పశువులు, ధాన్యం, ఎడ్లబండి, పెట్రోలియం, శ్రామికులు, ఓడ, హెలికాప్టర్, ట్యాంకర్, లారీ, సైకిల్, పర్యాటకులు, ముడిఇనుము, వస్తువులరైలు, మామిడికాయలు.

రవాణా వ్యవస్థ	ఉపయోగించే వాహనం	కొన్ని ఉత్పత్తులు/ప్రజాసమూహాలు వాడుకునేవి
రోడ్డు		
రైల్వేలు		
జలమార్గాలు		
వాయుమార్గాలు		

తెలంగాణలో రవాణావ్యవస్థ:

మన రాష్ట్రంలోని రవాణా వ్యవస్థ ముఖ్యచిత్రాన్ని చూసినట్లయితే, మనం ఈ కింది విషయాలను గమనించవచ్చు.

రోడ్లు: భారతదేశంలో రోడ్లను నిర్మించడం, నిర్వహించడం చాలావరకు ప్రభుత్వయాజమాన్యంలోనే జరుగుతాయి. మనదేశంలో వివిధ రకాల రోడ్లు ఉన్నాయి.

వీటిలో జాతీయ రహదారులు దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలలోని నగరాలను కలుపుతూ నిర్మించినవి. ఉదాహరణకు జాతీయ రహదారి నెం.44 ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక, తమిళనాడు రాష్ట్రాలగుండా పోతుంది. జిల్లాలను, చిన్నపట్టణాలను కలుపుతూ నిర్మించిన రోడ్లను తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తుంది. కంకరతో నిర్మించిన గ్రామీణ

రోడ్ల బాధ్యతను గ్రామపంచాయితీలు, పట్టణ రోడ్ల నిర్వహణ బాధ్యతను కార్పొరేషన్లు, మునిసిపాలిటీలు తీసుకుంటాయి. వీటితోపాటు అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల వెంట నిర్మించిన రోడ్లను సరిహద్దు రోడ్లు అంటారు. మారుమూల ప్రాంతాలలో నివసించే ప్రజలను ప్రముఖ పట్టణాలతో కలపడంలో రోడ్లు ముఖ్యపాత్రను పోషిస్తున్నాయి.

రైలుమార్గాలు: భారతదేశంలోని ప్రయాణికులలో 1/5 వ వంతుమంది రైళ్లలో ప్రయాణిస్తున్నారు. రైలుమార్గాలను ముఖ్యంగా బొగ్గు, ముడిఇనుము, ఎరువులు, సిమెంటు, ఆహారధాన్యాలు మొదలయిన వస్తువులను రవాణాచేయడానికి ఉపయోగిస్తున్నారు. తెలంగాణలోని అన్ని జిల్లాలను కలుపుతూ అభివృద్ధి చెందిన రైలు మార్గాలు ఉన్నాయి.

వాయుమార్గాలు: తెలంగాణలోని హైదరాబాద్ (శంషాబాద్)లో ఒక అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం ఉన్నది. ఈ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం ద్వారా తెలంగాణ మరియు పొరుగు రాష్ట్రాల వారు వివిధ దేశాలతో పాటు దేశంలోని ముఖ్యపట్టణాలకు ప్రయాణించేయవచ్చు.

జలమార్గాలు: భారతీయ వ్యాపారస్థులు అన్ని రకాల వస్తువులను విదేశాలకు ఓడరేవులు ద్వారానే రవాణా చేస్తారు. ఓడరేవు పట్టణాలు లేదా నగరాలు ముఖ్య వ్యాపార కేంద్రాలు. తెలంగాణ రాష్ట్రానికి తీరరేఖ గాని ఓడరేవులు గాని లేవు. ఆంధ్రప్రదేశ్లో ఉన్న 15 ఓడరేవులలో విశాఖపట్టణం పెద్ద ఓడరేవు. గోదావరి, కృష్ణా, పెన్నా నదులను, వాటి కాలువలను జలమార్గాలుగా ఉపయోగిస్తున్నారు. అంతర్జాతీయ వర్తకం ఓడరేవుల ద్వారానే జరుగుతుంది. కాబట్టి ఓడరేవులు అత్యంత కీలకమైనవి.

- ◆ భారతదేశ పటంలో ముఖ్యమైన విమానాశ్రయాలను, ఓడరేవు పట్టణాలను గుర్తించండి.

చిత్రం-10.1 27 వాహనాలతో 1932లో రోడ్డు రవాణా వ్యవస్థను నిజాం ప్రారంభించాడు. అప్పటి రవాణా శాఖ యొక్క లోగోను చిత్రంలో చూడవచ్చు

రోడ్ల ఉపయోగాలు - ఉత్పత్తి అమ్మకాలు

తెలంగాణలో చాలామంది ప్రజలు ప్రయాణించడానికి రోడ్లు మార్గాలను అధికంగా వినియోగిస్తారు. రవాణాసౌకర్యాల లభ్యత విషయంలో తెలంగాణలోని గ్రామాలమధ్య మార్పు కనిపిస్తోంది. 2001లో 3/4 వంతు గ్రామాలకు రవాణా సౌకర్యాలున్నాయి.

ఇంతకుముందు అధ్యాయాలలోను, తరగతిలోను రైతులు, మత్స్యకారులు, పరిశ్రమలు ఏ విధంగా రవాణాపై ఆధారపడిఉన్నారో తెలుసుకున్నాం. రైతులు తాము పండించిన ధాన్యాన్ని రైతు బజారుకు తీసుకువెళ్లాలి, మత్స్యకారుడు తాను పట్టిన చేపలను పాడవకుండా వినియోగదారుని వద్దకు చేర్చాలి, ముడిపదార్థాలను తీసుకురావడానికి కాగితపు పరిశ్రమ లారీలను ఉపయోగిస్తుంది. తమ ఉత్పత్తులను వినియోగదారులకు చేర్చడానికి పరిశ్రమలు రవాణాసౌకర్యాలపై ఆధారపడతాయి. ఉదాహరణకు పత్తిని తీసుకుందాం. రైతులు పండించిన పత్తిని ఫ్యాక్టరీలకు తీసుకువెళ్తారు. పత్తి నుండి వస్త్రం తయారుకావడానికి వివిధ దశలలో మార్పులు వివిధ ప్రాంతాలలో జరిగి చివరికి వస్త్రం తయారౌతుంది. మార్కెట్లు చాలా వరకు రవాణా సౌకర్యాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి.

- ◆ కింది విషయాన్ని చదవండి, కింద ఇచ్చిన సమస్యకు పరిష్కారం చూపండి:

సత్యంపల్లి గ్రామంలోని రైతులు తమ ధాన్యాన్ని 7 కి.మీ. దూరంలో ఉన్న నయాపేట్ పట్టణంలో అమ్ముతూంటారు. ఎడ్లబండి ద్వారా 10 ధాన్యపు బస్తాలను రవాణా చేయడానికి బస్తా 1కి 50 రూ॥లు చొప్పున రవాణాచేయవచ్చు. ట్రాక్టర్ యజమాని బస్తా 1కి 20 రూ॥లు చొప్పున వసూలుచేస్తాడు. ట్రాక్టర్ 30 నుండి 40 బస్తాలను రవాణా చేయగలదు. లారీ ఒకేసారి 150 నుండి 170 బస్తాలను బస్తా 1కి 10 రూ॥లు చొప్పున రవాణా చేస్తుంది. ఉదాహరణకు నయాపేట్లో ఉన్న హోల్సేల్ వ్యాపారి ధాన్యాన్ని 100-120 కి.మీ. దూరంలో ఉన్న జిల్లా కేంద్రానికి రవాణా చేయడానికి ట్రక్ఆపరేటర్ బస్తా 1కి రూ. 50 చొప్పున వసూలు చేస్తాడు. ట్రక్ ఆపరేటర్లు 500 కి.మీ.లు వస్తువులను రవాణా చేయడానికి టన్ను 1కి రూ. 800-1000 లు వసూలు చేస్తున్నారు.

ఆ గ్రామంలో ధాన్యాన్ని పండించే ముగ్గురు రైతులు ఉన్నారు. వారి దిగుబడి వరుసగా 25, 50, 75 బస్తాలు. వీరు తమ ఉత్పత్తులను 25 కి.మీ.లు దూరంలో గల వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీవద్ద అమ్ముడానికి ఇష్టపడుతున్నారు. ఇప్పుడు వారి ధాన్యాన్ని పట్టణానికి రవాణా చేయడానికి వీరు ఇచ్చే సూచనలు ఏమిటి? ఎందుకు?

చిత్రం-10.2 జంతువుల రవాణా

రవాణా కార్యకలాపాలు - ఉపాధి:

ప్రతి బస్సు నడవడానికి డ్రైవర్, కండక్టర్ తప్పనిసరి. రవాణా వాహనాల నిర్వహణకు వందల, వేల మంది మనుషులు అవసరం. ఉదాహరణకు తెలంగాణ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ 64,000 మంది ఉద్యోగులతో 10,000 బస్సులను నడుపుతుంది. ఈ ఉద్యోగులు అకౌంట్ నిర్వహణ, బస్సుల రిపేర్లు, బస్ డిపోలలో పని మొదలైన పనులలో నిమగ్నమై ఉంటారు. మరికొంత మంది బస్ స్టేషన్లలో బస్ పాస్లు, టిక్కెట్లు అమ్మేవారిగా, టికెట్ తనిఖీ అధికారులుగా విధులు నిర్వహిస్తూంటారు.

తెలంగాణ రోడ్లపైన తిరిగే కోటి వాహనాలలో ఇంచుమించుగా 3/4 వంతు వాహనాలు ద్విచక్ర వాహనాలే. పెట్రోల్/డీజల్ బంకులు, రిపేరింగ్ షాపులు, వాహనాలను అమ్మే షాపులు, విడిభాగాలను అమ్మే షాపులు మొదలయినవి రవాణావ్యవస్థ సమర్థంగా నడవడానికి తోడ్పడతాయి.

- ◆ మీకు తెలిసిన రెండు ప్రదేశాల మధ్య కింద పేర్కొన్న వివిధ రకాల బస్సులలో ప్రయాణించడానికి పట్టే సమయం, వసూలు చేసే ఛార్జీల వివరాలను కనుక్కోండి.

బస్సు రకం	చార్జీ	ప్రయాణించడానికి తీసుకొనే సమయం
పల్లెవెలుగు / గ్రామణి		
ఎక్స్ప్రెస్		
డీలక్స్		

- ఇక్కడ పేర్కొన్న వివిధ బస్సుల ఛార్జీలు వివిధ రకాలుగా ఉండటం న్యాయమేనని మీరు భావిస్తున్నారా? కారణాలు ఏమిటి?
- ఛార్జీలు భిన్నంగా ఉండటంతోపాటు, సౌకర్యాలు, ప్రయాణ సమయం వంటి విషయాలలో కూడా భిన్నత్వం ఉంది. ఎలా అయితేనేమి, మీ ఉద్దేశంలో ఎక్కువమంది ప్రజలు ఏ విధంగా ప్రయాణించడానికి ఇష్టపడతారు? మీరు సౌకర్యాలను పెంచే అధికారివయినట్లయితే, ఏ రకమైన బస్సులకు ప్రాధాన్యం ఇస్తారు?

రవాణా సేవలు, ఎంపిక:

రవాణా సౌకర్యాల లభ్యతమీదా, రవాణా ఛార్జీలను భరించగలిగే స్థాయిమీదా ప్రజలు ఉపయోగించే రవాణా వద్దటి ఆధారపడి ఉంటుంది. ఒక్కొక్కసారి వివిధ రకాల రవాణా సాధనాలను ఉపయోగించే అవకాశం ఉంటుంది. ఉదాహరణకు బెంగళూరు వెళ్లడానికి బస్సు, రైలు లేదా విమాన మార్గాలు ఉన్నాయి. శతాబ్దాల కాలంనుండి, దూరదేశాలు వెళ్లడానికి లేదా వస్తువులను తీసుకువెళ్లడానికి, తీసుకురావడానికి ఓడలు చాలా ముఖ్యరవాణా సాధనం. రవాణాపరంగా చవకైనప్పటికీ కూడా కొద్దిమంది మాత్రమే ఓడలలో ప్రయాణిస్తున్నారు. ఎక్కువగా వస్తువులు ఓడల ద్వారా రవాణా అవుతున్నాయి.

పట్టణాలలో రవాణా సాధనాల ఎంపిక విభిన్నంగా ఉంటుంది. మీలో కొంతమంది పాఠశాలకు బస్సులో, మరికొంతమంది నడిచి వస్తున్నారు. ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసే కార్మికులు, ఆఫీసులలో పనిచేసేవారు, గృహాల్లో, షాపులలో పనిచేసేవారు రవాణావ్యవస్థపైన ఆధారపడిఉన్నారు. ప్రతి నగరంలో బస్సులవంటి ప్రజారవాణావ్యవస్థ ఉండక

చిత్రం-10.3 రవాణా వ్యవస్థ - నాడు, నేడు

పోవచ్చు. అందువల్ల ప్రజలు తమతమ సొంత వాహనాలపైన లేదా అద్దె వాహనాలైన ఆటో రిక్షా, టాక్సీ లాంటి రవాణా సాధనాలపైన ఆధారపడతారు.

రవాణా వ్యయం అధికంగా ఉంటే ప్రజలు ఒకచోటి నుండి మరొకచోటికి వెళ్లేరు. ఉదాహరణకు, ఒక ప్రదేశంలో వేతనాలు ఎక్కువగా లభిస్తుంటే, తక్కువ వేతనం ఉండే ప్రాంతంలోని ప్రజలు ఎక్కువ వేతనం లభించే ప్రాంతాలకు వెళ్లడానికి ఇష్టపడతారు. రవాణావ్యయం అధికంగా ఉంటే, ప్రజలు ఆయా ప్రాంతాలకు వెళ్లడానికి ఇష్టపడరు.

అల్పదాయవర్గాలు తమతమ ఆదాయాలలో అధికభాగాన్ని రవాణా నిమిత్తం ఖర్చు చేయడంవల్ల వారికి ప్రయాణవ్యయం ఎక్కువవుతుంది. నడవటం, సైకిల్ తొక్కడం వంటివి ఎక్కువ దూరాలు ప్రయాణించడానికి కష్టంగా ఉంటాయి. పెద్ద నగరాలలో ప్రజలు నడవడానికి, సైకిల్ తొక్కడానికి ప్రత్యేకమైన మార్గాలుంటాయి. అయితే కాలిబాటలు (ఫుట్‌పాత్‌లు) ఉన్నప్పటికీ వ్యాపారులు వాటిని ఆక్రమించుకుంటున్నారు. చక్రాల కుర్చీలో ప్రయాణించే

చిత్రం-10.4 రైల్వే కార్మికులు

వారు ఫుట్పాత్ ఉపయోగించాలి. కానీ రోడ్డు కంటే ఫుట్పాత్ కొన్నిసార్లు చాలా ఎత్తులో ఉండి వాళ్లు కూడా ఇతర మోటారు వాహనాలతోపాటు ప్రమాదకర ప్రయాణం చేయవలసివస్తుంది.

- ◆ ఉమర్, ఇబ్రహీం ఒకే స్కూల్లో ఒకే తరగతి చదువుతున్నారు. వాళ్లు వేరువేరు ప్రదేశాలలో నివసిస్తున్నప్పటికీ వాళ్ల ఇంటికి, పాఠశాలకు మధ్య దూరం 3 కి.మీ.లు. ఇబ్రహీం పాఠశాలకు సిటీబస్లో, ఉమర్ పాఠశాల బస్సులో వస్తారు. వీరిద్దరూ వేరువేరు వాహనాలమీద రావడానికి వాళ్ల కుటుంబాలకు ఏ ఏ అంశాలు కారణాలయి ఉండవచ్చు?

జనాభారద్దీ, కాలుష్యం:

ఈరోజుల్లో చాలా నగరాల్లో జనం రద్దీ, విపరీతమైన ట్రాఫిక్ ఉంటున్నాయి. నగరాలలో మంచి ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ లేకపోయినట్లయితే ప్రజలు సొంతంగా వాహనాలను కొనుగోలు చేయాల్సి ఉంటుంది. ఫలితంగా పట్టణాలలో పెరిగిన వాహనాలను క్రమబద్ధీకరించడానికి ట్రాఫిక్ కంట్రోల్ రూమ్ ఏర్పాటు, రోడ్డు వెడల్పు చేయడం వంటి చర్యలను తీసుకోవాలి. దీన్ని మనం ఒక ఉదాహరణ ద్వారా అవగాహన చేసుకుందాం. 1981 - 2001 సంవత్సరాల మధ్య ఆరు పెద్ద పట్టణాలలో నివసించే జనాభా రెండింతలు పెరగగా మోటారువాహనాల సంఖ్య అదే కాలంలో ఎనిమిదింతలు పెరిగింది.

మోటారు సైకిళ్లు, వాహనాల వినియోగం గణనీయంగా పెరగటంవల్ల పెట్రోల్, డీజిల్ వాడకం విపరీతంగా పెరిగి గాలి కాలుష్యం పెరుగుతోంది. కాలుష్యాన్ని తగ్గించడానికి పెట్రోలియం ఉత్పత్తుల వాడకాన్ని

తగ్గించాలి. తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువమందిని రవాణా చేయగల ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ ద్వారా కాలుష్యాన్ని కొంతవరకు తగ్గించవచ్చు.

సురక్షిత ప్రయాణం:

ఈ రోజుల్లో ప్రయాణం చాలా ప్రమాదకరంగా ఉంది. రోడ్డు ప్రమాదాలు, మరణాలు, గాయాలు అల్పదాయకుటుంబాలవారిమీద తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపుతున్నాయి. రోడ్డు ప్రమాదాలలో మరణించేవారిలో, గాయపడేవారిలో ఎక్కువమంది సైకిల్మీద ప్రయాణించేవారు, పాదచారులు లేదా కాలిబాటలమీద నివసించేవారు. ప్రమాదాలు అనేవి రోడ్ల మీదనేగాకుండా ఇతర రవాణా మార్గాలలో కూడా జరుగుతున్నాయి. రోడ్-రైలు మార్గాలు కలిసే చోట రైలు కాపలా గేటు ఉంటుంది. రైలు వెళ్లేటప్పుడు వాహనాలు రైలుపట్టాలపైకి రాకుండా గేటు వేస్తారు. రైలు వెళ్ళిన తరువాత గేటు తీస్తారు.

చిత్రం-10.5 పర్వత ప్రాంతాలలో ప్రయాణించే రైలు-ఊటీ

కాని కొన్నిచోట్ల రోడ్డు-రైలు మార్గాలు కలిసేచోట ఇటువంటి గేట్లు లేనప్పుడు, రైలుపట్టాలు దాటేటప్పుడు రైల్వారాకను రెండువైపులా గమనించి దాటాలి, లేకుంటే ప్రమాదాలు జరుగుతాయి.

రోడ్డు భద్రతా వారోత్సవాలు:

దేశంలోని రోడ్డు రవాణా శాఖ ప్రతి సంవత్సరం మొదటి వారంలో రోడ్డు భద్రతా వారోత్సవాలను నిర్వహిస్తుంది. ఈ సందర్భంగా అది ట్రాఫిక్ నియమాలను

ఏ విధంగా పాటించాలో ప్రజలకు తెలియజేస్తుంది. ప్రభుత్వ సంస్థలైన తెలంగాణ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ వంటివి (టి.ఎస్.ఆర్.టి.సి.) డ్రైవర్లకు భద్రతతో కూడిన డ్రైవింగ్ లో శిక్షణ కార్యక్రమాలను, చర్చాకార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తుంది. వీరు పాఠశాల విద్యార్థులకు వ్యాసరచన, వక్రత్వం వంటి కార్యక్రమాలు నిర్వహించడమేగాక ట్రాఫిక్ నియమాలను పాటించడంలోను, క్షేమంగా ప్రయాణించడంలోను మార్గదర్శకత్వాన్ని అందిస్తారు. మనం ప్రయాణించే రోడ్డు, రైలు, జల, వాయురవాణా మార్గాలలో ఏదయినప్పటికీ ప్రతి ఒక్కరూ ఖచ్చితంగా భద్రతా నియమాలను పాటించాలి. ఇలా పాటిస్తే ప్రయాణంలో ప్రమాదాలను, మరణాలను తగ్గించవచ్చు.

చిత్రం-10.6 :విశాఖపట్టణం ఓడరేవు

- ◆ మీకు దగ్గరలోని ట్రాఫిక్ పోలీసు లేదా డ్రైవింగ్ స్కూలు లేదా డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ గల వ్యక్తిని సంప్రదించండి. డ్రైవర్లు ఏ విధంగా శిక్షణ తీసుకుంటారో చర్చించండి. డ్రైవింగ్ స్కూల్ లో ప్రదర్శించే విషయాలను గుర్తించండి.
- ◆ రోడ్డును ఉపయోగించడంలో పాటించవలసిన మౌలిక నియమాలను చర్చించండి, రోడ్డుమీద ఏవిధంగా సురక్షితంగా ప్రయాణించాలో చర్చించండి. పాటించవలసిన ట్రాఫిక్ నియమాలను చార్టుమీద రాసి మీ తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.

కీలకపదాలు:

1. సురక్షిత ప్రయాణం	8. గ్రామీణ రహదారులు
2. రోడ్డుమార్గాలు	9. పట్టణ రహదారులు
3. వాయుమార్గాలు	10. సరిహద్దు రహదారులు
4. జలమార్గాలు	11. తె.రా.రో.ర.సం.
5. రైలు మార్గాలు	(T.S.R.T.C.)
6. జాతీయరహదారులు	12. రద్దీ
7. రాష్ట్రరహదారులు	

మీ అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరుచుకోండి

- 1) వ్యవసాయ వస్తువుల ఉత్పత్తికి రవాణావ్యవస్థ ఏవిధంగా అత్యవసరమో ఉదాహరణలతో వివరించండి.
- 2) రైళ్లకంటే బస్సులు ఏవిధంగా భిన్నమైనవో వివరించండి.
- 3) గ్రామాలకు రవాణాసౌకర్యాల కల్పన ఎందుకు ముఖ్యమైనది?
- 4) అంతర్జాతీయ వ్యాపారంలో జలమార్గాల ప్రాధాన్యాన్ని వివరించండి.
- 5) రవాణామార్గాలను దేశపు జీవనాదులని ఎందుకు అంటారు?
- 6) ఫ్యాక్టరీలో ఉత్పత్తి అయిన వస్తువుల రవాణా వ్యయం పెరిగినట్లయితే ఏం జరుగుతుంది? ఉదాహరణలతో వివరించండి.
- 7) ప్రమాదాల నివారణకు సంబంధించిన కొన్ని నినాదాలు రాయండి.
- 8) వాహనాల అధిక వినియోగం వలన అధిక రద్దీ ఏర్పడుతున్నది, దీన్ని నివారించుటకు మీరు ఇచ్చే సూచనలు ఏమిటి?
- 9) తెలంగాణ రాష్ట్ర out line పటం గీసి హైదరాబాద్ ను గుర్తించండి.

చర్చ : రోడ్డు ప్రమాదాలు-నివారణోపాయాలు గురించి పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్/కానిస్టేబుల్ చేత విద్యార్థులకు ప్రదర్శన ఇప్పించండి/చర్చ నిర్వహించండి.

ప్రాజెక్ట్ పని : రవాణావ్యవస్థలో పనిచేసే ఒక డ్రైవరును ఇంటర్వ్యూ చేయండి. వారి పని ప్రమాదాలు మొదలయిన విషయాలు తెలుసుకొని నివేదిక రాయండి.